

Gaston DURNEZ

Auteur en voormalig journalist

Amper zestien was hij, toen hij aan de slag ging als redacteur en op zijn 83ste publiceert hij nog steeds. Van actief ouder worden gesproken. Met de speelse humor in zijn verzen en zijn onderzoekende pen is Gaston DURNEZ voor vele generaties collega's en lezers een levende legende. Helemaal selfmade – met dank aan tante Finne en CARDIJN – eert hij in dit Consciencejaar „de man die zijn volk leerde lezen”.

‘Ouder worden is je oefenen in bijblijven’

Lieve WOUTERS

Mochten ze nog op zoek zijn naar een bekend gezicht om te verbinden aan het Europese Jaar van het Actief Ouder Worden en de Solidariteit tussen Generaties, dan is Gaston DURNEZ een ernstige overweging waard. Zijn (voorlopig) laatste boek publiceerde hij op zijn tachtigste. Een lijvige biografie over Timmermans verscheen in 2000 en nadien kwam nog een portret van zijn Engelse voorbeeld G.K. CHESTERTON.

–Hoe doet u dat?

Ik kan niks anders, zeker? In mijn actieve leven mocht ik doen waar ik als kind van droomde en wat voor een arbeidersjongen onmogelijk werd geacht. Heel dankbaar ben ik daarvoor.

Schrijven maakt deel uit van mijn leven. Ik kan het niet laten. Als een voorval in de samenleving me treft, heb ik nog altijd de neiging om een *gazet* te schrijven. Een journalist moet bijblijven, en dat is ook waar ik me bij het ouder worden in oefen: bijblijven, blijven meedoen. Zelfs als het niet lukt.

–Momenteel bent u bezig met Hendrik Conscience. Mogen we weer een boek verwachten?

Deze keer toch niet. Over Conscience boog ik me op vraag van Hugo Pas van Marnixring De Loteling, die de activiteiten in het kader van het Consciencejaar coördineert. Het is dit jaar immers tweehonderd jaar geleden dat de „man die zijn volk leerde lezen”, werd geboren. Ik sprak de feestrede uit op de plechtige opening van het jaar, vorige zaterdag. Daarvoor las en schreef ik veel, een hele zomer lang.

„Ik mocht doen waar ik als kind van droomde en wat onmogelijk werd geacht. Dat stemt me dankbaar”

–Ontdekte u nog iets nieuws in die figuur?

Dat hij ook mij leerde lezen, langs tante Finne om. Je moet weten dat we thuis met elf kinderen waren en het hoegenaamd niet breed hadden. Vier jongens waren gestorven, toen ik geboren werd. Vader was grensarbeider in Wervik. De jaren 1920 daar werden gekenmerkt door stakingen en miserie. We weken uit naar Asse, waar mijn moeder vandaan kwam. Vlakbij woonde tante Finne, bij wie ik graag langs liep. Zo vaak, dat ik er op de duur woonde. Zij vertelde me alle verhalen van Consci-

ence – ze had geen boek in huis, maar was tot haar twaalfde op school gegaan, in die tijd al veel. Ze beseft hoe belangrijk leren lezen was en gaf me dat bewustzijn door. Zo kon ik al lezen nog vóór ik een school vanbinnen te zien kreeg.

Conscience was razend populair. Hij kreeg een standbeeld bij leven. Op zijn honderdste geboortedag, in 1912, vond in Antwerpen een tentoonstelling plaats die 200.000 bezoekers trok. Stel je dat eens voor in een tijd zonder grote communicatiemiddelen! Hij heeft de basis gelegd voor de Vlaamse ontvoogding.

–In uw kronieken in De Bond hebt u het vaak over uw familie en niet in het minst over kleinkind Dientje. Ook als opa bent u heel actief.

Zoals veel grootouders staan we geregeld in voor de opvang van de kleinkinderen. Wat me opvalt, is dat onze rol toch sterk evolueerde. Tante Finne ving mij inder tijd op uit financiële noodzaak, vandaag doen grootouders ook vaak aan morele opvang. In de lijst van tien nieuwe woorden in 2011 kwam onder meer ‘heen-en-weerkind’ voor. Dat is een kind van gescheiden ouders dat wekelijks verhuist. Zo'n kind moet zich toch afvragen: „Bij wie hoor ik thuis?” Terwijl geborgenheid de basis is van elke opvoeding. Daarvoor moeten nu vaak grootouders zorgen. De desintegratie van gezinnen beschouw ik als een van de ergste effecten van onze tijdgeest.

Ik krijg veel vragen in die zin, wanneer ik lezingen geef, zelfs als die eigenlijk over Timmermans gaan. „Wat kunnen we doen?”, willen grootouders weten. „Veel vertellen”, zeg ik dan altijd. Zo kennen de kinderen je stem, zijn ze vertrouwd met je manier van doen. Zelf ben ik geen handige Harry, voor verbouwingen in huis moeten ze me niet vragen. Maar wat ik kan, doe ik: veel optrekken met de gasten. Familiefeesten organiseren. Mijn kinderen verloren tweemaal een moeder. Daardoor zijn we allemaal sterk aan elkaar gehecht.

Nog vol plannen, de 83-jarige Gaston Durnez. © Kristof Ghyselinck

–Het Europees Jaar staat ook in het teken van de solidariteit tussen generaties, misschien belangrijker dan het op het eerste gezicht lijkt.

De tijdssfeer is helemaal op de jeugd gericht. Als ouderen al aan bod komen, dan vaak in stereotypen. In hun cultuurrubrieken richten ook de kranten zich helemaal op de jongerencultuur. Daardoor bevestigen ze die kloof, in plaats van ze te helpen dichten. Waarom zouden jonge mensen hun klassiekers nog kennen? Maar het besef dat mensen als Conscience de basis vormen van onze cultuur is toch belangrijk! Tegelijk gaat ook de moraal die daaruit voortvloeit, verloren. Lichtzinnigheid wordt veralgemeend. Leerde Conscience de mensen lezen, de media verkleuteren hen weer. Nee, dat is een te vriendelijk woord.

Ach, ik ben me aan het opjagen. Dat is niet goed voor het ouder worden. Ik parafrazeerde Chesterton ooit: „Ga niet dood vóór je sterft.” Ik ga dus niet teveel mopperen.

–Hoewel volledig autodidact, sleepte u in uw loopbaan meerdere persprijzen in de wacht. Wat doet u dat?

De eerste pockets verschenen toen ik al getrouwd was. Stel je voor! Vandaag zijn de mogelijkheden om te studeren eindeloos. Dat ik als tiener uit een arbeidersgezin een sprong kon maken naar werken op een redactie, is zeker ook te danken aan Cardijn en zijn kajottersbeweging. We waren allemaal selfmade jongens. We voedden elkaar op.

Nu had ik wel altijd gehoopt na mijn pensioen nog naar de universiteit te kunnen. Toen ik er zeven jaar geleden eindelijk de kans voor had, werd ik ziek. Wellicht zou ik voor geschiedenis hebben gekozen. Vroeger waren de meeste journalisten historicus of germanist van opleiding. Dat dit niet is gelukt, blijft een van mijn grootste teleurstellingen. Ach, ik zit nog boordevol plannen. Enkele ervan zullen nog wel verwezenlijkt geraken.